

**AUDRU, TÕSTAMAA, VARBLA,
LAVASSAARE JA KOONGA
VALDADE ÜHINE JÄÄTMEKAVA**

**Eesti Regionaalse ja Kohaliku Arengu SA
Riho karjus
Oktoober, 2004**

Sisukord

1. JÄÄTMEKAVA EESMÄRK.....	3
2. OLEMAOLEVA OLUKORRA KIRJELDUS.....	4
2.1. Asukohad ja elanikkond.....	4
2.2. Valdade jäätmehoolduse üldiseloostus.....	5
3. KORRALDATUD OLMEJÄÄTMEVEO SÜSTEEM.....	8
3.1 Olmejäätmeveo korraldus.....	8
3.2. Liitumiskohustusega isiku mõiste defineerimine.....	8
3.3.Miinumipaketi arvestus.....	9
3.4.Jäätmetekitajate registri pidamise põhimõtted.....	9
3.5.Prügi kogumisvahendid.....	10
4. LADESTAMISELE MINEVA JÄÄTMEHULGA VÄHENDAMINE, JÄÄTMETE LIIGITI KOGUMINE.....	11
4.1. Jäätme punktide vajalikkus, majanduslik tasuvus, pakutavate teenuste loetelu ja asukohad piirkonnas.....	11
4.2. Biolagunevate jäätmete kogumine	11
4.3. Kompostimine	11
4.4. Kompostimisplatside vajalikkus ja võimalikud asukohad.....	12
4.5. Pakendijäätmete kogumise süsteem piirkonnas.....	12
4.6. Ehitus- ja lammutusjäätmete ning suurte jäätmete kogumise süsteem piirkonnas.....	13
4.7. Mahukad ehk suurjäätmed	13
4.8. Vanade kodumasinade ja elektroonikajäätmete kogumine ja käitlus	14
4.9. Vanaautode kogumine ja käitlus	14
5. JÄÄTMEHOOLDUS AVALIKES PUHKEKOHTADES, RANDADES JA KALMISTUTEL.....	15
6. JÄÄTMEHOOLDUS ETTEVÕTTES.....	16
7. ELANIKE KAASAMINE JA KESKKONNATEADLIKKUSE TÕSTMINE.....	17
8. JÄRELVALVE.....	18
9. JÄÄTMEHOOLDUSE EESMÄRGID.....	19
9.1. Jäätmehoolduse arengusuunad riiklikul tasandil.....	19
9.2. Õigusaktidest tulenevad nõuded.....	19
9.3 Jäätmetekitaja, jäätmevaldaja ja territooriumi haldaja kohustused jäätmekäitlusel.....	23
9.4. Jäätmete kogumine	24
9.5. Jäätmete keskkonnaohutu kõrvaldamine	25
9.6. Hinnang jäätmekäitluse mõju kohta keskkonna seisundile, põhilised keskkonnaprobleemid.....	25
10. TEGEVUSKAVA 2005-2008.....	26
LISAD.....	28
JÄÄTMEKÄITLUST REGULEERIV SEADUSANDLUS.....	30

1. JÄÄTMEKAVA EESMÄRK

Audru, Tõstamaa, Varbla, Lavassaare ja Koonga valdade ühise jäätmekava eesmärgiks on piirkonna jäätmemajanduse olukorra analüüsimine ja konkreetsete lahenduste pakkumine olemasoleva olukorra vastavusse viimiseks kaasaja nõuetele ja kehtivatele õigusaktidele, jäätmehoolduse korraldamine, keskkonnaohutu, majanduslikult põhjendatud ja korralduslikult tagatud jäätmekäitluse edendamine, mis peab tagama: jäätmetekke vältimise, tekkivate jäätmekoguste ja nende ohtlikkuse vähendamise, jäätmete taaskasutuse laiendamise, keskkonnanõuetele kohase jäätmetöötuse, jäätmete keskkonnaohutu kõrvaldamise. Jäätmekava koostatakse aastateks 2004-2010.

Audru, Tõstamaa, Varbla, Lavassaare ja Koonga valdade ühise jäätmekava koostamisel on arvestatud nimetatud omavalitsuste arengudokumentides, üleriigilises jäätmekavas ning Paikuse jäätmekäitluskompleksi teeninduspiirkonna jäätmekavas esitatud seisukohtadega. Ühine jäätmekava loob eelduse viie omavalitsuse ühise korraldatud olmejäätmete veopiirkonna moodustamiseks.

2. OLEMAOLEVA OLUKORRA KIRJELDUS

2.1. Asukohad ja elanikkond

Audru vald asub Pärnumaal, vahetult Pärnust läänes, omades naabritena lõunast Tõstamaa, läänest Koonga ja Halinga ning põhjast Lavassaare alevit ning Sauga valda.

Valla pindala on 379 km². Valla 25 külas ja alevikus elab 5277 inimest. Tihedaim asustus on Audru alevikus ja Pärnu lahe kallas, kus asuvad Lindi ja Liu külad. Suuremad külad on Jõõpre, Papsaare, Ahaste, Kõima, Põldeotsa. Valda läbib Pärnu-Lihula maantee, millelt lähtuvad Tõstamaa ja Lavassaare maanteed.

Audru alevik (1509 inimest) vallakeskusena asub Audru jõe alamjooksul, Pärnu-Haapsalu maantee ääres Tõstamaa teeristil.

Valla mereäärne osa on oluline puhkepiirkond ka vallas mitteelavatele inimestele.

Segaolmejäätmeid kogub AS Ragn-Sells.

Ohtlike jäätmete kogumispunkti teenindab väljakutsel AS MASP. Taarajäätmeid kogub AS Vaania.

Tõstamaa vald paikneb Audru ja Varbla vahel pindalaga 261 km². Vallas elab 19 külas ja vallakeskuseks olevas Tõstamaa alevikus (640 inimest) kokku 1650 inimest. Valda läbivad Audru-Tõstamaa-Nurmsi ja Tõstamaa-Kalli maantee. Tõstamaa alevikust Pärnusse on ca 50 km. Valla suurim tööandja on kohalik omavalitsus. Tähtsaimad majandusharud on vallas metsatööstus ja põllumajandus. Suurt tähtsust omab ka hoogustuv puhkemajandus.

Tõstamaa vallale kuulub Manija saar, kus elab ca 50 inimest.

Valla mereäärne osa on oluline puhkepiirkond ka vallas mitteelavatele inimestele.

Segaolmejäätmeid kogub AS Ragn-Sells. Olmejäätmeveoga on haaratud ca 1/3 valla elanikest.

Vallas on suuremates külakeskustes (Pootsis, Tõhelas, Selistes, Kastnas) ning Tõstamaa alevikus pakendikonteinerid, kuhu vallaelanikud saavad tasuta tuua tetrapakendeid, alumiiniumpurke, klaastarat. Neid tühjendab vastavalt täituvusele AS Vaania. Kõikides valla poodides (Tõstamaal, Selistes, Pootsis) on konteinerid kasutatud patareide jaoks. Need kogutakse valla jäätmepunkti ning antakse üle OÜ-le OJ Jäätmekeskus.

Tõstamaa alevikus on jäätmepunkt, kuhu kogutakse elektroonikajäätmeid, vanarauda, ehitusjäätmeid, ohtlikke jäätmeid, pappi-paberit, vanarehve. Vanaraud antakse üle AS-le Emex, ohtlikud jäätmed OÜ-le OJ Jäätmekeskus ning ülejäänud jäätmed AS-le Ragn-Sells.

Varbla vald asub Pärnumaa loodeosas Tõstamaa ja Koonga valla ning Läänemaa vahel. Valla pindala on 314 km². Valla 40 külas elab 1126 inimest. Varbla vald jaguneb neljaks tihedamini asustatud osaks - Saulepi, Varbla, Paadrema ja Paatsalu. Kõige suurem alaliste elanike arv on Varbla külas (151 inimest) ja Tõusi külas (140 inimest).

Varbla küla vallakeskusena paikneb 70 km kaugusel Pärnust, Audru- Tõstamaa- Nurmsi maantee ääres.

Valla suurim tööandja on kohalik omavalitsus. Tähtsaimad majandusharud on vallas metsatööstus ja põllumajandus. Suurt tähtsust omab ka hoogustuv puhkemajandus.

Vallal on üle 30 km rannajoont, mis on looduslikult väga mitmekesine. Kogu valla rannikuosas on ca 250 Tallinna, Pärnu, Tartu ja teiste linnade elanike suvekodu.

Tiheasustatud alasid eraldavad hõredalt asustatud metsad ja soo. Valla territooriumist on 57% metsamaad. Haritavat maad on 16% ja looduslikke rohumaid 8,6%.

Segaolmejäätmeid kogub AS Ragn-Sells.

Vallas on 4 taarakonteinerit, kuhu vallaelanikud saavad ära anda klaas- ja plastikpudeleid, alumiiniumtaarat ja tetrapakendeid. Konteinereid tühjendab AS Vaania vastavalt täitumisele. Varbla alevikus on ohtlike jäätmete kogumispunkt, mida teenindab OÜ OJ Jäätmekeskus. Vanametalli kogumiskoht on Varbla vana bensiinijaama läheduses.

Lavassaare vald Lavassaare alevina asub Pärnust 18 km loodes. Alevis elab 600 elanikku. Koosneb Lavassaare mäel paiknevast kompaktselt uusasulast ja sellest 2 km loodes asuvast Vana-Lavassaarest ning üksikutest hajali paiknevatest taludest. Alevit läbiv maantee viib põhja poole üle soo Maima kaudu Vahenurmele Pärnu-Jaagupi - Tammaru teel.

Valla suurim tööandja on AS Tootsi Turvas Lavassaare jaoskond, oluline on ka vallaeelarvest finantseeritavate töökohtade osatähtsus (ca 30 töökohta). Suur on pendelmigratsiooni osakaal.

Segaolmejäätmeid kogub AS Ragn-Sells.

Vallas on 2 spetsiaalkonteinerit klaas-, plastik- ja metallpakendi kogumiseks.

Lahendamata on eelkõige komposteeruvate jäätmete, katlamaja tuha, ohtlike jäätmete ja probleemjäätmete käitlemine.

Koonga vald on Pärnumaa loodepoolsem vald. Valla pindala on 438 km². Teiste valdade ja maakondadega ühendavad valda Pärnu-Lihula, Pärnu-Jaagupi-Kalli-Karuse, Kalli-Tõstamaa-Värati, Vanamõisa-Koonga-Ahaste ja Parasmaa-Vana-Vigala maanteed.

Valla keskus asub Koonga külas (310 inimest), kaugus Pärnust 37 km. Kõige suurem alaliste elanike arv on lisaks vallakeskusele Lõpe külas (230 inimest) ja Oidrema külas (154 inimest). Varbla külas (151 inimest) ja Tõusi külas (140 inimest).

Valla elanike arv on 1147 inimest, kes elavad 42 külas. 4 küla (Kurese, Parasmaa, Õepa, Sookatse) on ilma elaniketa.

Segaolmejäätmeid kogub AS Ragn-Sells. Vallas on üks klaas-, plastik- ja metallpakendi kokkuostupunkt Koonga külas. Koonga ja Lõpe külades on ohtlike jäätmete kogumispunktid, mida teenindab OÜ OJ Jäätmekeskus.

2.2. Valdade jäätmehoolduse üldiseloostus

Tabel 1. Haldusüksuses tekkivad keskmised ja maksimaalsed jäätmekogused tonni/aastas. (Entec,2001).

Vald/alev	Elanike arv	Keskm. kg/el/aastas	Maks kg/el/aastas	Kesk t/a	Maks t/a
Audru vald	5090				
Audru alev	1452	194	258	281,7	374,6
Jõõpre küla	470	157	210	73,8	98,7
Papsaare küla	490	157	210	76,9	102,9
Ülejäänud vald	2678	157	210	420,4	562,4
Tõstamaa vald	1650				
Tõstamaa alevik	640	194	258	136,2	181,1
Ülejäänud vald	1010	157	210	163,3	218,4
Varbla vald	1126	157	210	192,0	256,8
Lavassaare vald	611	194	258	116,4	154,8
Koonga vald	1470				
Koonga küla	344	157	210	54,0	72,2
Ülejäänud vald	1185	157	210	186,0	248,9
Kokku	9336			1700,7	2270,8

Tabel 2. Jätmetest eraldada võimalik taaskasutatavate jäätmete kogus.

Materjal	Jätmetest võimalik eraldada %
Paber	30...50 (keskmiseks võetud 40)
Klaastaara	70
Plastpudelid	55 (kokku pakendijäätmed 65 %)
Alumiiniumtaara	70
Biolagunevad jäätmed	47

Tabel 3. Olmejäätmete lahus kogutavate jäätmete kogused

Vald/alev	jäätmeid kokku t/a	paber-papp		biojäätmed		pakendijäätmed		ladestatav tavajäätet t/a
		tekkiv t/a	kogutav 40 %	tekkiv t/a	kogutav 47 %	tekkiv t/a	kogutav 65 %	
Audru vald								
Audru alev	374,6	94,8	37,9	157,7	74,1	67,8	44,1	218,5
Jõõpre küla	98,7	25,0	10,0	41,6	19,5	17,9	11,6	57,6
Papsaare küla	102,9	26,0	10,4	43,3	20,4	18,6	12,1	60,0
Ülejäänud vald	562,4	142,3	56,9	236,8	111,3	101,8	66,2	328,0
Tõstamaa vald								
Tõstamaa alevik	181,1	45,8	18,3	76,2	35,8	32,8	21,3	105,6
Ülejäänud vald	218,4	55,3	22,1	91,9	43,2	39,5	25,7	127,4
Varbla vald	256,8	65,0	26,0	108,1	50,8	46,5	30,2	149,8
Lavassaare vald	154,8	39,2	15,7	65,2	30,6	28,0	18,2	90,3
Koonga vald								
Koonga küla	72,2	18,3	7,3	30,4	14,3	13,1	8,5	42,1
Ülejäänud vald	248,9	63,0	25,2	104,8	49,2	45,0	29,3	145,1
Kokku	2270,8	574,7	229,8	956	449,2	411	267,2	1324,4

Tabel 4 Lahus kogutavate jäätmete mahulised kogused

Vald/alev	Vanapaber ja papp				biolagunevad jäätmed				pakendijäätmed			
	kogutav (40 % tekkivast)				kogutav (40 % tekkivast)				kogutav (40 % tekkivast)			
	t/a	m3/a*	m3/kuu	m3/näd	t/a	m3/a*	m3/kuu	m3/näd	t/a	m3/a*	m3/kuu	m3/näd
Audru vald												
Audru alev	37,9	541,6	45,1	10,4	74,1	380,1	31,7	7,3	44,1	263,9	22,0	5,1
Jõõpre küla	10,0	142,7	11,9	2,7	19,5	100,2	8,3	1,9	11,6	69,5	5,8	1,3
Papsaare küla	10,4	148,8	12,4	2,9	20,4	104,4	8,7	2,0	12,1	72,5	6,0	1,4
Ülejäänud vald	56,9	813,0	67,8	15,6	111,3	570,7	47,6	11,0	66,2	396,2	33,0	7,6
Tõstamaa vald												

Tõstama a alevik	18,3	261,8	21,8	5,0	35,8	183,8	15,3	3,5	21,3	127,6	10,6	2,5
Ülejäänud vald	22,1	315,7	26,3	6,1	43,2	221,6	18,5	4,3	25,7	153,9	12,8	3,0
Varbla vald	26,0	371,3	30,9	7,1	50,8	260,6	21,7	5,0	30,2	180,9	15,1	3,5
Lavassaare vald	15,7	223,8	18,6	4,3	30,6	157,1	13,1	3,0	18,2	109,1	9,1	2,1
Koonga vald												
Koonga küla	7,3	104,4	8,7	2,0	14,3	73,3	6,1	1,4	8,5	50,9	4,2	1,0
Ülejäänud vald	25,2	359,8	30,0	6,9	49,2	252,5	21,0	4,9	29,3	175,3	14,6	3,4
Kokku	229,8	3282,9	273,5	63	449,2	2304,3	192	44,3	267,2	1599,8	133,2	30,9

* Käesoleva tabeli koostamisel on arvestatud järgmiste jäätmetihedustega:

vanapaber ja papp 70 kg/m³

biolagunevad jäätmed 195 kg/m³

pakendijäätmed 167 kg/m³

Tabel 5. Prognoositavad olme- ja taaskasutusjäätmete kogused.

Vald/alev	Elanike arv	2007.a. prognoos kg/el/aasta	Jäätmeid kokku t/a	Paber-papp		Biojäätmed		Pakendijäätmed		Ladestatav tavajääde t/a
				Tek kiv t/a	Kogutav 40 %	Tekki v t/a	Kogutav 47 %	Tekki v t/a	Kogutav 65 %	
Audru vald	5090									
Audru alev	1452	278	403,7	102,1	40,8	169,9	79,9	73,1	47,5	235,4
Jõõpre küla	470	230	108,1	27,3	10,9	45,5	21,4	19,6	12,7	63,1
Papsaare küla	490	230	112,7	28,5	11,4	47,4	22,3	20,4	13,3	65,7
Ülejäänud vald	2678	230	615,9	155,8	62,3	259,3	121,9	115,5	72,5	359,3
Tõstamaa vald	1650									
Tõstamaa alevik	640	278	195,2	49,4	19,7	82,2	38,6	35,3	23,0	113,8
Ülejäänud vald	1010	230	239,2	60,5	24,2	100,7	47,3	43,3	28,1	139,5
Varbla vald	1126	230	281,3	71,2	28,5	118,4	55,7	50,9	33,1	164,1
Lavassaare vald	611	278	166,8	42,2	16,9	70,2	33,0	30,2	19,6	97,3
Koonga vald	1529									
Koonga küla	310	230	79,1	20,0	8,0	33,3	15,7	14,3	9,3	46,1
Ülejäänud vald	1160	230	272,6	69,0	27,6	114,7	53,9	49,3	32,1	159,0
Kokku	9336		2474,6	626	250,3	1041,6	489,7	451,9	291,2	1443,3

Prügilasse veetavaid olmejäätmeid koguvad piirkonnas AS Ragn-Sells ja AS Minu Vara Lääne, lisaks kohalike omavalitsuste hallatavad ettevõtted ja väiksemas mahus tööstusettevõtted. Taara (klaas, plastik, alumiinium, tertrapakend) kogumisega tegeleb piirkonnas AS Vaania (v.a. Koonga vald).

3. KORRALDATUD OLMEJÄÄTMEVEO SÜSTEEM

Jäätmeseadus RT I 2004, 99, 52 sätestab:

Kohalik omavalitsus korraldab oma haldusterritooriumil olmejäätmete kogumise ja veo. Korraldatud jäätmevedu võib hõlmata ka muid jäätmeid, kui seda tingib oluline avalik huvi.

Kohaliku omavalitsuse volikogu kehtestab määrusega veopiirkonnad, jäätmeliigid, millele kohaldatakse korraldatud jäätmevedu, vedamise sageduse, aja ning jäätmeveo teenuse piirmäära.

Kohaliku omavalitsuse organ korraldab iseseisvalt või koostöös teiste omavalitsuse organitega korraldatud jäätmeveo eri- või ainuõiguse andmiseks avalikul konkursi.

Kohaliku omavalitsuse üksus korraldab korraldatud jäätmeveoga hõlmatud jäätmete taaskasutamise või kõrvaldamise.

Korraldatud jäätmevedu tuleb korraldada alates 01.01.2005.a.

3.1 Olmejäätmeveo korraldus

- Jäätmevedaja valimiseks korraldavad Audru, Tõstamaa, Varbla, Koonga ja Lavassaare vald korraldatud jäätmeveo eri- või ainuõiguse andmiseks avaliku konkursi konkurentsiseaduse alusel kehtestatud korras.
- Konkursi korraldamise kord määratakse ühise määrusega, mille kinnitavad kõik vallavolikogud.
- Konkursil edukaks tunnistatud ettevõttel on määratud veopiirkonnas määratud jäätmeliikide osas jäätmeveo eri- ja ainuõigus kuni 3 aastat. Üheks veopiirkonnaks on Audru, Tõstamaa (koos Manija saarega), Koonga, Varbla ja Lavassaare vald.
- Veopiirkonnas kogutavad jäätmed ladestatakse lähimas jäätmeluba omavas majanduslikult soodsaimas prügilas, kuni Pärnu prügila sulgemiseni Pärnu prügilas.
- Kohalik omavalitsus annab jäätmeveoettevõttele potentsiaalsete klientide nimekirja (jäätmetekitajate registri) ning veoettevõtted ise sõlmivad vastavad teenuste lepingud klientidega ning korraldavad ka teenuse eest arveldamise.
- Kohalik omavalitsus võib nõuda jäätmeveo konkursil osalevatelt ettevõtetelt eelsorteeritud olmejäätmete äravedu ja lisada jäätmetekitajate registrisse ka valla territooriumil paiknevaid ettevõtteid.
- Teenust pakkuval firmal peab olema keskkonnaministeeriumi poolt väljastatav jäätmeluba.
- Jäätmevedaja paigaldab kogumismahutid ning veab nii prügilasse ladestatavad jäätmed kui ka taaskasutatavad jäätmed jäätmekäitluskohtadesse. Korraldatud olmejäätmevedu hõlmab segaolmejäätmete ja paberi- ning papijäätmete kogumist.

Veoettevõtete klientideks on kõik jäätmeregistrisse kantud füüsilised ja juriidilised isikud.

3.2. Liitumiskohustusega isiku mõiste defineerimine

Jäätmeseaduse § 66st tulenevalt on liitumiskohustusega kõik jäätmetekitajad, kui kohalik omavalitsus ei näe tulenevalt teenuse kulukusest ja tervise- ning keskkonnaseisundist ette teisiti. Audru, Tõstamaa, Varbla, Koonga ja Lavassaare vallas omavad korraldatud olmejäätmeveoga liitumiskohustust juriidilised ja füüsilised isikud, kes omavad või haldavad:

- hoonestatud maaüksust;
- korterit ja/või maja kui vallasvara;
- maaüksust, millele on väljastatud ehitusluba
- avalikku rannaala*;
- kalmistuid.

* Liitumiskohustusega rannaalad on märgitud jäätmekava lisas asuvatel kaartidel.

On lubatud sõlmida ühislepinguid mitme liitumiskohuslase vahel.

Ühislepingutes peavad liitumiskohuslased ära näitama liitujate andmed ja vastutava isiku.

Ühisleping koostatakse eelnevalt kohalikus omavalitsuses. Ühislepingu sõlmijatele esitab jäätmevedu teostav ettevõtte vastava sooviavalduse korral arved perioodiliselt igale jäätmetekitajate registrisse kantud isikule eraldi.

Audru, Tõstamaa, Varbla ja Koonga vallavalitsused võivad teha erandeid oma haldusterritooriumil korraldatud olmejäätmeveoga liitumisel järgmistel juhtudel:

- Kui jäätmete käitluskohale ei ole võimalik läheneda jäätmeveoks kohandatud autotranspordiga tulenevalt teede seisundist.
- Kui jäätmetekitaja pöördub kirjaliku avaldusega asukohajärgsesse vallavalitsusesse ja vallavalitsus leiab olevat avalduse põhjendatud.
- Vallavalitsus võib vabastada jäätmetekitaja korraldatud olmejäätmeveoga liitumise kohustusest teatud perioodil.

Korraldatud olmejäätmeveost vabastuse saamiseks on vaja esitada avaldus vallavalitsusele 3 kuu jooksul peale seda, kui korraldatud olmejäätmete veo kehtima hakkamise kohta on ilmunud teade maakondlikus või vallalehes.

Kohalikul omavalitsusel on õigus kehtestada erandite tegemise kord.

3.3. Miinimumpaketi arvestus

Miinimumpakett rakendatakse liitumiskohustusega isikute suhtes, kes temale kasutamiseks mõeldud jäätmekonteineri olemasolu korral ei sõlmi jäätmekäitlus firmaga lepingut ega ole vallavalitsuse poolt vabastatud liitumiskohustusest. Sellisel juhul esitatakse piirkonnas tegutsev jäätmekäitlus ettevõtte nimetatud isikule regulaarselt arved miinimumpaketi ulatuses. Miinimumpaketi tasu suurus ja rakendamise kord kehtestatakse eraldi määrusena.

3.4. Jäätmetekitajate registri pidamise põhimõtted

Jäätmetekitajate register hõlmab omavalitsuse territooriumil kõiki jäätmetekitajaid.

Registris kajastatakse järgmiseid andmeid liitumiskohustusega isikute kohta:

1. Liitumiskohustusega isikunimi
2. Postiaadress (eri väljadel tänava nimi, küla nimi, indeks)
3. Kontaktisik, kontakttelefon, e-maili aadress
4. Tühjenduskoha aadress (eri väljadel tänava nimi, valla nimi, indeks)
5. Liitumiskohustusega isiku valduses ja kasutuses olevate jäätmemahutite arv
6. Jäätmemahuti(te)kubatuur (maht m³)
7. Jäätmemahutite tühjendamise sagedus (n. 1 x kuus, 2 x kuus jne.) vastavalt jäätmeliigile
8. Info jäätmevaldajate kohta, kes on eelmise kalendriaasta jooksul olnud viivituses jäätmeveo eest jäätmevedajale teenustasu maksmisega.

Kohalik omavalitsus esitab korraldatud olmejäätmeveo konkursi võitnud ettevõttele punktide 1-4 andmed. Punktide 5-8 andmed edastab ettevõtte omavalitsustele peale jäätmeveo lepingute sõlmimist 1 kuu jooksul.

Jäätmevedaja edastab kohalikule omavalitsusele kord kvartalis kirjalikult eelmise kvartali aruande, mille põhjal registrit täiendatakse.

Aruandes näidatakse:

omavalitsuse territooriumilt kogutud jäätmete kogused tonnides jäätmegruppide kaupa.

Väljakutsete alusel teostatud konteinerite tühjemiste arv ja konteinerite asukoht.

Esile kerkinud probleemid ja kõrvalekalded registris toodust.

Register koostatakse Excel-tabeli kujul, kus on järgmised väljad: maaüksus, maaüksuse asukoht (küla), omanik/haldaja, registrikood (juriidilise isiku puhul), postiaadress, telefon, e-post, mahutite arv, mahutite suurus, tühjemissagedus, märkused.

3.5. Prügi kogumisvahendid

Jäätmekäitluse korraldamine algab jäätmete tekke momendist ja lõpeb jäätmete töötlemise ning taaskasutamisega või prügilasse ladestamisega.

Jäätmekäitluse algetapi korraldamine on jäätmetekitaja kohustus. Jäätmete üleandmise moment on see, kui jäätmetekitaja poolt jäätmete kogumiskoosseisusse paigaldatud jäätmed võtab vastu jäätmekäitlus ettevõtte.

Prügi mahutite suurus valitakse elanike arvu ja prügi äraveosageduse järgi. Prügi peaks ära vedama nii tihti, et seal olev prügi ei läheks haisema. Kui jäätmeid tekib vähe, tuleb valida väiksem mahuti.

Peamistest kokkuveoteekondadest eemal, hajaasustuses elavaid jäätmetekitajaid ei ole mõnikord võimalik ega otstarbekas lülitada organiseeritud kokkuveosüsteemi. Hajaasustuses tekib reeglina jäätmeid tunduvalt vähem, kui asulates, kuna inimeste kindlustatus on madalam ja mitmeid taaskasutatavaid jäätmeid kasutatakse ära enda majapidamistes (biolagunevad jäätmed komposteeritakse või söödetakse loomadele, paberi ja papijäätmed põletatakse ahjus).

Eelsorteeritud jäätmete jaoks paigaldavad jäätmetekitajad koostöös jäätmeveoettevõtte ja kohaliku omavalitsusega vastavalt tähistatud erikonteinerid.

4. LADESTAMISELE MINEVA JÄÄTMEHULGA VÄHENDAMINE, JÄÄTMETE LIIGITI KOGUMINE

4.1. Jäätmepunktide vajalikkus, majanduslik tasuvus, pakutavate teenuste loetelu ja asukohad piirkonnas

Jäätmepunktide vajalikkuse tingib jäätmeseadusest tulenev nõue jäätmete sorteerimiseks tekkekohal. Kuna majanduslikult ei ole põhjendatud sorteeritud jäätmete kogumiskonteinerite paigaldamine igale hoonestatud maaüksusele, tuleb anda inimestele võimalus sorteeritud jäätmete äraandmiseks. Parim võimalus on siin paigaldada vastavad konteinerid inimeste liikumisteedele ja tõmbekeskustesse (eelkõige bussipeatused ja kauplused) nn jäätmepunktidesse.

Üks jäätmepunkt sisaldab minimaalselt kahte konteinerit: 1) paberi, papi, kartongi jaoks 2) pakendi (klaas-, plast-, tetra-, metallpakend) jaoks.

Võimalik on rajada suurematesse asulatesse selline jäätmepunkt kus elanikel on võimalik ära anda lisaks paberile ja pakendile ka näiteks vanametalli, suuremõõtmelisi jäätmeid (mööbel, kodutehnika jms), ohtlikke jäätmeid jne. Sellise jäätmepunkti haldamisel on vajalik toimiv kogutud jäätmete edastamine jäätmekäitlejatele. Jäätmepunktid plaanitakse rajada kõikide piirkonnas olevate valdade keskustesse.

Jäätmepunkti ühe 0,6 m³ konteineri maksumus on 1500-2000 krooni. Lähim käitluskoht on Pärnu linnas. Arvestuslikult on ühe jäätmeveoki sõidukilomeetri maksumus ca 10 krooni. Seega kujuneb ühe tühjendusringi maksumuseks ca 8000 krooni.

Tulenevalt ei ole jäätmepunktide majandamine isetasuv. Majanduslik kasu piirneb jäätmetekitajate stimuleerimises sorteerimata jäätmete kõrgema vastuvõtuhinnaga võrreldes sorteeritud jäätmete vastuvõtuhinnaga. Sorteerimata olmejäätmete hinnas peaks sisalduma ka eelsorteeritud jäätmete äraveo maksumus.

4.2. Biolagunevate jäätmete kogumine

Jäätmekäitluse suundumisega jäätmeliikide eraldi käitlemisele tuleb kavandada vastavad käitlusahelad, vältides eri jäätmeliikide segunemist. Erinevalt saab käsitleda kompostiks sobivaid jäätmeid, bioloogiliselt lagundatavaid jäätmeid ja bioloogiliselt mittelagundatavaid jäätmeid. Esmatasandil on lihtne eraldada ka mitmesugused erijäätmed.

4.3. Kompostimine

Igas majapidamises tekib jäätmeid ning suure hulga tekkivatest jäätmetest moodustavad orgaanilised jäätmed.

Orgaaniliste jäätmete hulka kuuluvad põhiliselt: aiapäätmed (niidetud hein-muru, puuoksad, puulehed, puukoor, rohimise jäägid, jm.), toidujäätmed.

Valmis komposti on võimalik kasutada mulla viljakuse parandamiseks nii koduaias, potilillede kasvatamisel kui suuremate koguste puhul haljastuses. Orgaaniliste jäätmete kompostimise võimaluse pärast pole neid mõtet koos teiste jäätmetega prügikasti toppida. Nii on võimalik kokku hoida ka jäätmeveo kulusid, sest orgaanilisi jäätmeid kompostides vähenevad jäätmekogused.

Kompostimiseks on kõige lihtsam rajada kompostihunnik (aun) või luua kompostihoidla (-kast), kasutada võib tööstuslikult kompostimise tarbeks toodetud kompostreid. Kuna aiaprahti ja muid jäätmeid ei ole lubatud tiheasustusaladel kodustes tingimustes põletada, siis pakub komposteerimine just ühte väljapääsu.

Aiaprahti võib kompostida aunades (hunnikutes). Kui soovitakse kompostida toidujäätmeid, siis peab selleks olema suletav mahuti, et närilised ja hulkuvad loomad ligi ei pääseks. Soovitatavalt peaks mahuti olema soojustatud. Nõutav on, et kompostihunnik asuks vähemalt 5 m kaugusel krundi piirist. Seda pole vaja vaid siis, kui on saavutatud kokkulepe naabriga või kui kompostitakse kinnises mahutis. Fekaale ei tohi ilma eritehnoloogiata kompostida, sest lisaks haisule loob see soodsa pinnase mikroobide levikuks.

4.4. Kompostimisplatside vajalikkus ja võimalikud asukohad.

Biolagunevate jäätmete kompostimine on otstarbekas ühendada reoveemuda kompostimisega, kuna tehnoloogia on sarnane ning tegemist ei ole suurte jäätmekogustega. Kompostiväljakud planeeritakse rajada vastavalt vajadusele kõigi valdade reoveepuhastite lähedusse. Kompostimisväljaku rajamisel tuleb lähtuda keskkonnakaitselistest nõuetest. Tähelepanu tuleb osutada põhja- ja pinnavee kaitsele, prahi lendumise vältimisele, võimaliku haisu leviku vältimisele.

4.5. Pakendijäätmete kogumise süsteem piirkonnas.

Pakendid ja nende kasutamisel tekkinud jäätmed on üheks olulisemaks aspektiks, millele on viimasel kümnendil jäätmehoolduse korraldamisel tähelepanu pööratud. Suurem osa pakendijäätmetest on ühekorrapakendid, mille taaskasutamise süsteem ei ole veel välja kujunenud. Lähtudes Üleriigilisest jäätmekavast, moodustavad olmejäätmete koostises olevatest paberi- ja papijäätmetest üle 50 % paber- ja papp-pakend, klaasjäätmetest ligi 100 % on klaaspakend, metalli- ja plastijäätmetest ligikaudu 80 % moodustavad vastavad pakendijäätmed. Üleriigilise jäätmekava kohaselt tekitab Eestis ühe inimese kohta ligikaudu 100 kg pakendijäätmeid aastas ning tekkivad pakendijäätmed jagunevad: paber ja papp – 34 %; klaas – 24 %; plast – 20 %; metall – 9 %; komposiit (ka kartongil põhinevad joogipakendid) – 12 % ja puit – 1 %. Pakendijäätmete kaaluosa olmejäätmete üldmassist on ca 30 %, mahult on pakendijäätmeid olmejäätmetest ca 60 %. Pakendi ja pakendijäätmete kogumissüsteem toimib peamiselt aktsiisimaksuga koormatud pakendite osas (peamiselt alkoholi ja karastusjookide ühekorra- ja ringluspakend), mis sorteeritakse elanike poolt välja ning kogutakse (ostetakse kokku) nn. taarapunktides.

Teiseks pakendijäätmete kogumissüsteemiks on nende sorteeritud kogumine valiksorteerimiskonteinerite kaudu. Pakendijäätmete kogumine valik-sorteerimiskonteinerite abil sõltub eelkõige omavalitsuse ja elanikkonna keskkonnateadlikkusest.

Konteinerite vajadus võiks olla iga 500 elaniku kohta 1 m³ konteinerimahtu nii paberi kui pakendijäätmete kogumiseks. Tühjendussagedus peaks olema vähemalt kord kuus. Paber ja papp kogutakse spetsiaalsetesse konteineritesse ja antakse üle vanapaberiga tegelevatele ettevõtetele. Vanapaber konteinerid tuleb paigaldada suuremate asulate keskustesse. Konteinerid paigaldatakse samuti jäätmekogumispunktidesse. Kogutud pakendijäätmete taaskasutamine või taaskasutamise korraldamine on pakendiettevõtja ülesanne.

Tabel 6. Asulatesse paigaldatavate konteinerite soovituslik kogus

Jrk nr	Valla nimi	Elanike arv	Pindala (km ²)	Tihedus (el/km ²)	Paberi-konteiner tk	Pakendi konteiner tk
	Audru	5090	383,18	13,3	5	6
	Koonga	1147	438	2,6	3	4
	Lavassaare	600	8	75	3	4
	Tõstamaa	1650	261	6,3	5	5
	Varbla	1126	314	3,6	2	5

Märkus: konteinerite vajaduse määramisel on konteineri tinglikuks mahuks võetud 0,8 m³.

4.6. Ehitus- ja lammutusjätmete ning suurte jätmete kogumise süsteem piirkonnas

Ehitusjätmed on puidu, metalli, betooni, telliste, ehituskivide, lehtklaasi ja muude ehitusmaterjalide jätmed, sh need, mis sisaldavad asbesti ja teisi ohtlikke jätmeid, ning väljaveetatav pinnas, mis tekivad ehitamisel ja remontimisel (edaspidi ehitamisel) ning mida ehitusobjektidel tööd tegemiseks ei kasutata.

Igasugune ehitus- ja lammutustegevus toob kaasa jätmete tekke. Reaalselt tekkivate ehitus- ja lammutusjätmete koguste kohta puudub ülevaade, piirkonnas ehitusega tegelevad ettevõtted jättemearuandeid valdavalt ei esita. Võib eeldada, et tekkivate ehitus- ja lammutusjätmete kogus on olulisel määral suurem kui ametlikus statistikas kajastub, kuna suur osa neist käideldakse segaolmejäätmetena või taaskasutatakse kohapeal.

Ehitus- ja lammutusjätmete kogus sõltub suuresti investeeringutest ja ehitusmahtudest.

Lähtudes eeldatavatest ehitusmahtude kasvust ning ehitus- ja lammutusjätmete enamkorraldatud käitlemisest, on oodata tekkivate ning vastavalt käideldud (sh statistikas kajastuvate) ehitus- ja lammutusjätmete koguse suurenemist. Teisalt ehitus- ja lammutusjätmete korrektse käitlemise tulemusena võib prügilasse viidavate ehitus ja lammutusjätmete kogus väheneda. Ehitusjätmete tekke vähendamise ja taaskasutusse suunamise edukus sõltub suuresti tööde organiseerimisest – ehitusprahi ja purunenud materjalide koguse vähendamine, materjalide ladustamise tingimused, jätmete kohtsorteerimine, ohtlike jätmete eraldamine jne. Lammutusjätmete taaskasutuse eelduseks on samuti tööde hea organiseerimine, pidades silmas saadud materjalide taaskasutamise võimalusi. Ehitus- ja lammutusjätmete käitlemise suunamisel on oluline roll ka kohalikul omavalitsusel, kohalik omavalitsus saab antud jätmete käitlust suunata ehitus-lammutustööde projekteerimistingimustes vastavate nõuete esitamisega ning suuremates projektides ehitus- ja lammutusjätmete käitluse kajastamise nõudmisega.

4.7. Mahukad ehk suurjätmed

Suurjätmed on suuregabariidilised ja rasked jätmed, mida ei ole võimalik nende mõõtude või kaalu tõttu paigutada kogumismahutisse, (vana mööbel, vaibad, madratsid, WC-potid ja vannid, kraanikausid,). Suurjäätmetena ei käsitleta autovrakke, autoosi, sh autorehve, ehitus- ja lammutusjätmeid ja alates 2005. a. augustist elektri- ja elektroonikaseadmete jätmeid, sh külmikud, elektripliidid, pesumasinad ja telerid.

Suurjätmete kogumine jääb teise toorme kogumiskeskuse (Paikuse prügila) korraldada. Vanamööblit veavad prügiveofirmad tellimusvedudena. Et mööbel koosneb puidust, metallist, plastist, riidest jms., peaks mööbliesemed esmalt lammutama. Selle töö teeb teise toorme kogumiskeskus. Elanikel on võimalus suuremõõtmelised esemed ka oma transpordiga valla või maakonna vastavatesse jäätmepunktidesse viia.

4.8. Vanade kodumasinade ja elektroonikajäätmete kogumine ja käitlus

Vanade kodumasinade ja elektroonikajäätmete kogumine jääb jäätmepunkti ja/või teise toorme kogumiskeskuse korraldada. Kodumasinad ja elektroonikajäätmed sisaldavad nii väärtuslikke materjale kui ohtlikke jäätmeid. Väärismetalle sisaldavad seadmed ja väärtuslik materjal tuleb eraldada. Ohtlikke jäätmeid sisaldavad detailid demonteeritakse ja käideldakse koolitatud personali poolt. Selle töö võib teha mõnes metallitöökojas või vanametalli käitlevas ettevõttes.

4.9. Vanaautode kogumine ja käitlus

Hüljatud vanad või sõidukõlbmatud omanikuta autod peab koguma ja lammutusse viima maa omanik, kelle kinnistul vanaautod asuvad.

4.10. Vanad autokummid

Vanad autokummid on potentsiaalselt keskkonnaohtlikud (näiteks süttimise korral). Seetõttu tuleks hoiduda autokummide massilisest kogumisest või tuleb tagada kogumiskohale kõrvaliste isikute mitteligipääs. Autokummide müüjatel on kohustus uute ostmisel vanad kummid tagasi võtta. Edasise kummide käitluse korraldavad riigi poolt valitud ettevõtted. Piirkonnas kogub vanasid autokumme Tõstamaa jäätmepunkt.

4.11. Ohtlike jäätmete kogumise süsteem piirkonnas

Ohtlike jäätmete hulka kuuluvad aegunud ravimid, elavhõbedat sisaldavad termomeetrid, vanad päevavalguslambid, vanaõli, õlifiltrid, õlinõud, õlised kaltsud, vanad akud, patareid, happed, leelised, värvi- laki- ja liimijäätmed, lahustijäägid, aia- ja põllumürgid, vanades külmkappides ja sügavkülmikutes leiduv freon, elektroonikajäätmed, vanad kütused, fotokemikaalid ja muud kemikaalid, meditsiinijäätmed.

- Ohtlikud jäätmed tuleb koguda muudest jäätmetest eraldi.
- Ohtlikke jäätmeid võib käidelda jäätmeloa alusel vaid ohtlike jäätmetekäitlemise litsentsi omav isik.
- Mahutid ohtlike jäätmete kogumiseks peavad olema suletavad ja valvatavad.
- Ohtlikud jäätmed, väljaarvatud olmes tekkinud ohtlikud jäätmed, peab jäätmevaldaja enne üleandmist jäätmekäitlejale märgistama.
- Ohtlike jäätmete kogumist korraldab isik peab paigutama nende kogumist reguleerivad juhised kogumispunktis nähtavasse kohta. Juhises peab olema fikseeritud ohtlike jäätmete äraveo kord.
- Vedelaid ohtlikke jäätmeid peab säilitama kindlalt suletavates mahutites, mis välistab nende sattumise maapinnale või kanalisatsiooni.
- Koduses majapidamises tekkinud ohtlikud jäätmed tuleb viia ohtlike jäätmete avalikesse kogumispunktidesse. Avalike kogumispunktide asukohad vallas kehtestab vallavalitsus. Avalikes kogumispunktides võetakse ohtlikke jäätmeid vastu ainult elanikelt.
- Ettevõtjad peavad oma ohtlikud jäätmed üle andma riikliku käitlussüsteemi või mõnele teisele jäätmeluba ja ohtlike jäätmete litsentsi omavale jäätmekäitlusettevõttele.
- Ohtlike jäätmete valdaja vastutab nende ohutu hoidmise eest kuni jäätmete vastuvõtmiseni jäätmekäitlusettevõtte poolt.
- Ettevõtja, kes tegeleb ohtlike jäätmetega, on kohustatud andma järelevalveametnikule informatsiooni ohtlike jäätmete hoidmise ja käitlemise kohta.

5. JÄÄTMEHOOLDUS AVALIKES PUHKEKOHTADES, RANDADES JA KALMISTUTEL

- Ranna haldaja organiseerib vähemalt kaks korda aastas (iga puhkeperioodi eelselt ja järgselt) rannaala koristuse ja paigaldab piisava arvu jäätmekonteinereid.
- Rannas teenuse osutaja vastutab teenuse pakkumisega kaasnevate jäätmete kogumise ja üleandmise eest.
- Rannas on keelatud klaaspakendis jookide müümine.
- Ranna haldaja paigaldab ranna parklasse jäätmekonteinerid sorteerimata olmejäätmete ja pakendijäätmete jaoks. Konteinerit tühjendatakse vastavalt vajadusele, sorteerimata olmejäätmete konteinerit puhkeperioodil mitte harvem kui üks kord kuus.
- Kalmistule paigaldab kalmistu haldaja piisaval arvul jäätmekonteinereid. Konteinerite asukohad tähistatakse kalmistu väravas paikneval kalmistu skeemil. Haldaja peab tagama konteinerite regulaarse tühjendamise.

6. JÄÄTMEHOOLDUS ETTEVÕTTES

Ettevõtjad on jäätmetekitajatena kohustatud:

1. rakendama kõiki tehnoloogilisi ja muid võimalusi jäätmete tekke vältimiseks oma tegevuses või tekkinud jäätmete koguste ja ohtlikkuse vähendamiseks ning jäätmete taaskasutamiseks;
2. korraldama oma jäätmetekäitlemist, s.h taaskasutamist või üleandmist jäätmekäitlusettevõttele;
3. pidama koguselist ja liigilist arvestust oma tegevusega seotud jäätmete tekkimise ja käitlemise kohta;
4. andma oma jäätmealasest tegevusest aru kontrolliõigust omavate ametkondade esindajatele ja esitama neile nõudmisel vastava dokumentatsiooni;
5. koostama vallavalitsuse nõudel jäätmekavasid, mis käsitlevad nende tegevusega seotud jäätmekäitlust.

Ettevõtluses tekkinud ohtlike jäätmete kogumine ning üleandmine käitlejale on ettevõtja kohustuseks. Ettevõtte võib vedada oma tegevuses tekkivad ohtlikud jäätmed omavahenditega ohtlike jäätmete käitlemise litsentsi omavasse ettevõttesse. Enamlevinumaks ning ettevõtjale valdavalt mugavamaks mooduseks on ka transporditeenuse ostmine käitlejatelt.

Ohtlike jäätmete kogumiseks tuleb muretseda vajalik hulk sobivaid kogumisanumaid. Patareid võib koguda näiteks tühja plastmassanumasse. Kasutatud luminofoorlampid ja energiasäästulampid tuleb säilitada tervetena, muidu lendub nendes olev elavhõbe keskkonda. Heaks pakendiks on lampidega vähemalt samas mõõdus tugev pappkast või algpakend. Üldreeglina tasub meele pidada, et vedelate kemikaalide algpakendid on head kogumisanumad ka vastavatele ohtlikele jäätmetele, kui jäätmete omadused vastavad enam-vähem aine algsetele omadustele. Algpakenditel on ka vajalikud märgistused. Ohtlike jäätmete anumale tuleb alati segaduste vältimiseks märkida, mida anum sisaldab. Ohtlike jäätmeid ei tohi hoida toiduainetele mõeldud pakendites. Ohtlikud jäätmed tuleb toimetada regulaarselt vastavasse ohtlike jäätmete käitlusettevõttesse, kuid kindlam ja keskkonnaohutum on sõlmida äraveoleping ohtlike jäätmete käitluslitsentsi omava ettevõttega.

7. ELANIKE KAASAMINE JA KESKKONNATEADLIKKUSE TÕSTMINE

Kaasaegne jäätmekäitluse arendamine ei ole üksnes tehniline vaid ka sotsiaalne probleem. Jäätmekavaga püstitatud eesmärkide elluviimine eeldab elanike kaasamist ja vastavat selgitustööd. Jäätmete tekke vähendamine, jäätmete sorteerimine ja käitlemine tekkekohas sõltub suurel määral elanike valmisolekust jäätmekäitlust edendada. Valmisolek on omakorda seotud motiiviga – vähendada jäätmekäitluse maksumust, parandada elukeskkonda tervikuna jne. Antava teabe järgi on jagunemine järgmine:

- Üldine teave – jäätmekäitluse üldised põhimõtted, eri jäätmeliikide iseloomustus, näiteks kodus majapidamises tekkivate ohtlike jäätmete kohta;
- Konkreetne teave – teavitamine ja informatsioon käitluskeemide, eraldi kogutud jäätmete vastuvõtu asukohtade ning lahtioleku aegade kohta, jäätmeveo maksumuse kohta jne;
- Jäätmekäitluse tehnoloogia – info jäätmete kohtsortimise ja kodus majapidamises võimalike tehnoloogiate rakendamise kohta (näiteks milliseid jäätmeid kompostida, kompostimistehnoloogia, komposti kasutamine, milliseid jäätmeid võib põletada jne). Pideva selgitustöö ja teavitamise aluseks on info edastamine, info edastamiseviisideks on kohalikud ajalehed, kuulutused, viidad, bukletid. Üheks võimaluseks on kasutada interneti. Kuna interneti kasutamine võib olla piiratud siis on informatsiooni vajalik dubleerida paber kandjal. Selgitustöö kavandamisel on oluline ka arvestada sihtgrupist tulenevate asjaoludega. Soovitav oleks viia läbi erinevaid kampaaniaid erinevatele sihtgruppidele arvestades näiteks vanust (täiskasvanud, noored), asustust/elukohta (eramajad, korterelamud). Selgitustöö läbiviimisel tuleb arvestada, et sihtgruppi ei koormataks antava infoga üle, laialt jagatav info peaks olema lihtsalt mõistetav, samas peab olema viide spetsiifilise teabe kättesaadavuse kohta.

Selgitustöö mõningad põhimõtted, probleemid ja lahendused on järgmised:

- Jäätmekäitluse alane selgitustöö ja teavitamine peab olema üldise säästliku eluviisi propageerimise kontekstis ja haakuma teiste valdkondadega;
- Jäätmekäitlussüsteemi rakendamine ei ole ühekordne kampaania, vaid vajab pidevat selgitustööd;
- Oluline on teavitamise ja selgitustöö õige ajastamine; selgitustöö, teabe ja abinõude rakendamise vahel ei tohiks olla suurt ajalist vahet; kui midagi selgitatakse, siis abinõude kompleks peab koheselt järgnema;
- Inimestele on oluline praktilise kogemuse omandamine, seda eriti jäätmete sortimise, biolagunevate jäätmete kompostimise ja komposti kasutamise osas; võimaluseks on pilootseadmete paigaldamine.

Võimalikud jäätmekäitluse alased elanikkonna kaasamise projektid oleksid järgmised:

- Keskkonnasõbraliku ettevõtte valimine (keskkonnanõuete täitmisel ja keskkonna säästmisel edukate ettevõtete tunnustamise konkurs);
- Infovoldiku koostamine piirkonna jäätmekäitlusnõuete tutvustamiseks;
- Infovoldiku koostamine piirkonnas asuvate eraldi kogutud jäätmete (sh. ohtlikud jäätmed, pakendijäätmed, vanapaber, suuremõtmelised jäätmed jmt) üleandmis-võimaluste tutvustamiseks;
- Infovoldiku koostamine biolagunevate jäätmete kohapealse taaskasutamise propageerimiseks (esialgu oleks sihtrühmaks eramajade elanikud, hiljem eraldi materjalid korrusmajade tarbeks);
- Ehitus- ja lammutusjäätmete käitlemise nõudeid ja nende üleandmisvõimaluste tutvustava infovoldiku koostamine.
- Õpilastele suunatud üritused – erinevad konkursid ja võistlused, ühisüritused.
- Vallaelanikele suunatud koolituspäevad
- Valla ehitusmääruse kaudu nõuda koostatavates planeeringutes ja projektides suuremat tähelepanu pööramist jäätmete kohtsorteerimisele.

8. JÄRELVALVE

Järelvalvet jäätmekäitluse üle teostavad järgmised institutsioonid:

- Keskkonnainspektsiooni Pärnumaa osakond;
- Omavalitsused.

Lisaks nimetatutele on järelvalveasutuseks Veterinaar- ja Toiduameti Pärnumaa Veterinaarakeskus, mis teostab järelvalvet loomsete jäätmete käitluse üle.

Keskkonnajärelevalve seaduse järgi on üheks keskkonna järelevalve asutuseks kohalik omavalitsus, millel on oma haldusterritooriumil Keskkonnainspektsiooniga samasugused õigused ja kohustused. Vajalik oleks luua omavalitsustes keskkonnaspetsialisti ametikoht (võib olla mitme omavalitsuse koostöös), kellele antakse volikogu määrusega keskkonnainspektori volitused.

9. JÄÄTMEHOOLDUSE EESMÄRGID

9.1. Jäätmehoolduse arengusuunad riiklikul tasandil

9.1.1. Keskkonnastrateegia ja keskkonnategevuskava

Keskkonnastrateegia ja Keskkonnategevuskava on olulisimad üleriiklikud keskkonnakorraldust mõjutavad dokumendid.

Keskkonnastrateegia printsiibid on säästev areng, keskkonnakahjustuste ennetamine ja vältimine, ettevaatlikkus otsuste tegemisel, keskkonnanõuete integreerimine teiste eluvaldkondadega ja loodusvarade kasutamisega, keskkonnanõuete järgimise saavutamine majandustegevuses põhimõttel saastaja/tarbija maksab.

Eesti Keskkonnastrateegias on esitatud jäätmekäitluse korrastamise praktiliste lahendite pingerida:

jäätmete vältimine;

tekkivate jäätmekoguste ja nende ohtlikkuse vähendamine;

jäätmete taaskasutamise laiendamine:

- otseses ringluses (korduvkasutamine),

- materjaliringluses,

- bioloogilistes protsessides (kompostimine),

- energiakasutuses (jäätmete põletamine energia tootmiseks);

keskkonnanõuetekohane jäätmetöötlus;

jäätmete keskkonnaohutu kõrvaldamine.

Strateegia alusel töötatakse välja konkreetsemad tegevused ja fikseeritakse need perioodiliselt koostatavas Eesti Keskkonnategevuskavas. Tegevuskava peamised eesmärgid:

vanade keskkonnaohtlike väikeprügilate sulgemine;

jäätmejaamade rajamine (taaskasutatavate) jäätmete kogumiseks ja esmaseks töötlemiseks (vastavalt maakondlikele jäätmekavadele 15 tk Eestis);

kompostimisväljakute rajamine (vastavalt maakondlikele jäätmekavadele);

taaskasutatavate materjalide kogumispunktide rajamine (vastavalt maakondade/omavalitsuste jäätmekavadele).

9.1.2. Üleriigiline jäätmekava

Üleriigiline jäätmekava on säästva arengu seaduse (RT I 1995, 31, 384;1997, 48, 772) § 12 kohaselt koostatud jäätmehoolduse arengukava, mis hõlmab kogu riigi territooriumi ning käsitleb lisaks käesoleva seaduse § 7 lõikes 2 nimetatule ka riikidevahelist jäätmekäitluse optimeerimist ja jäätmealast koostööd. Üleriigiline jäätmekava on heaks kiidetud Riigikogu 04.12.2002.a. otsusega "Üleriigilise jäätmekava heakskiitmine". Üleriigiline jäätmekava on aluseks maakondade ja omavalitsuste jäätmekavade koostamiseks, selle koostamise eesmärgiks on jäätmehoolduse korrastamine kompleksse, keskkonnaohutu, paindliku, institutsionaalselt tagatud ja majanduslikult põhjendatud jäätmekäitluse korraldamise kaudu.

Vastavalt üleriigilisele jäätmekavale suletakse kõik Pärnumaa prügilad ja rajatakse Paikuse jäätmekäituskeskus. Selles toimub jäätmete ümberlaadimine, taaskasutatavate ja ohtlike jäätmete kogumine ja esialgne töötlemine, biolagunevate jäätmete kompostimine jmt.

9.2. Õigusaktidest tulenevad nõuded

Audru, Tõstamaa, Varbla, Lavassaare ja Koonga valdade jäätmehoolduse kavandamisel on

olulised järgmised õigusaktid ja nendest tulenevad nõuded:

9.2.1. Jäätmete tekkimine/vältimine

Jäätmeseadus (RT I 2004, 9, 52) §21 ütleb, et iga tegevuse juures tuleb rakendada kõiki sobivaid jäätmetekke vältimise võimalusi, samuti kanda hoolt, et tekkivad jäätmed ei põhjustaks ülemäärast ohtu tervisele, varale ega keskkonnale. Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud eesmärkide saavutamiseks tuleb iga tegevuse juures võimaluste piires:

1) rakendada loodusvarade ja toorme säästlikuks kasutamiseks parimat võimalikku tehnikat, sealhulgas tehnoloogiat, milles võimalikult suures ulatuses taaskasutatakse jäätmeid;

2) kavandada, projekteerida, valmistada ja sisse vedada eeskätt selliseid tooteid, mis on kestvad ja korduskasutatavad ning mille kasutuselt kõrvaldamisel tekkivad jäätmed on taaskasutatavad võimalikult suurel määral.

§24 ütleb, et toodete valmistamisel peab tootja võimalikult suures ulatuses:

piirama ohtlike ainete kasutamist, et vältida nende sattumist keskkonda, hõlbustada toodetest tekkivate jäätmete ringlussevõttu ning vältida vajadust kõrvaldada jäätmeid ohtlike jäätmetena.

2) edendama teise toorme kasutamist toodetes.

3) Toodetest tekkivate jäätmete keskkonnahoidliku käitlemise nõudeid, eelkõige taaskasutamise nõudeid tuleb arvesse võtta juba toodete kavandamisel ja projekteerimisel.

4) Tootja on kohustatud seoses tema tootest tekkivate jäätmete töötlemise ja taaskasutamisega andma jäätmekäitlejatele teavet kasutatud materjalide ja toote komponentide, ohtlike ainete olemasolu ja nende asukoha kohta tootes.

9.2.2. Jäätmete taaskasutamine

Jäätmeid tuleb taaskasutada, kui see on tehnoloogiliselt võimalik ning kui see ei ole muude jäätmekäitus moodustega võrreldes ülemääraselt kulukas. Jäätmete korduskasutuse, jäätmete ringlussevõtu ja jäätmete energiakasutuse taaskasutamismooduste valikul tuleb esmane eelistus anda jäätmete korduskasutusele. Kui see ei ole võimalik, tuleb jäätmete energiakasutusele eelistada jäätmete ringlussevõttu materjali või toormena.

9.2.3. Jäätmete sortimine

Kohalik omavalitsus korraldab jäätmete sortimist, sealhulgas liigiti kogumist, et võimaldada nende taaskasutamist võimalikult suures ulatuses.

9.2.4. Pakendi kogumine ja taaskasutamine

Alates 1.jaanuar 2005.a. on pakendiettevõtja kohustatud tasuta tagasi võtma oma kauba veo- ja rühmapakendi. Pakendiettevõtja on kohustatud lõppkasutajalt või tarbijalt tasuta tagasi võtma müüdud kauba müügipakendi ja -pakendijäätmed müügikohas või korraldama selle lepingu alusel vahetus läheduses asuvas teises müügikohas, teavitades sellest võimalusest müügikohas nähtavale kohale seatud ja arusaadava kirjaliku teatega.

Pakendi taaskasutamise normatiivid pakendimaterjali liikide kaupa.

pakendi taaskasutamine:

- klaas – 90 %

pakendijäätmete taaskasutamine:

- klaas – 80 %

- plast – 25 %

- paber, papp, kartong – 50 %

- metall – 80 %
- komposiit – 15 %
- puit – 60 %
- muu – 15 %

9.2.6. Biolagunevad jäätmed

Euroopa Nõukogu direktiivis 1999/31/EÜ Prügilate kohta on antud olmejäätmete osas järgmised tingimused:

2006.a. – ladestavate biolagunevate jäätmete kogus (kaaluliselt) moodustaks 75 % 1995.a. tasemest;

2009.a. – ladestavate biolagunevate jäätmete kogus (kaaluliselt) moodustaks 50 % 1995.a. tasemest;

2016.a. – ladestavate biolagunevate jäätmete kogus (kaaluliselt) moodustaks 35 % 1995.a. tasemest.

9.2.7. Tervishoiujäätmete käitlemine

Keskkonnaministri 26.06.2001.a. määruse nr.34 “Nõuded prügilate rajamiseks, kasutamiseks ja sulgemiseks” kohaselt ei tohi prügilasse ladestada prügilasse tervishoiu- ja veterinaarasutuste nakkustekitavaid jäätmeid.

Vastavalt sotsiaalministri 17.03.1997.a. määrusele nr.9 “Käibelt kõrvaldatud ravimite käitlemise kord” toimub ravimijäätmete kõrvaldamine järgmistel võimalustel – üleandmine litsentseeritud ohtlike jäätmete käitlusettevõttele, tagastamine varustajale või tootjale või hävitamine tekkekohal (kanalisatsiooni valamine ja ravimiannuste kõrvaldamine koos tahkete olmejäätmetega). Kõrvaldusviisi määrab eraldi iga avalduse alusel Riigi Raviamet.

9.2.8. Jäätmete töötlemine

Jäätmeseaduse (RT I 2004, 9, 52) § 35 kohaselt on keelatud ladestada prügilasse töötlemata jäätmeid (töötlemise kohustus ei laiene jäätmetele, mille töötlemine ei vähenda jäätmete kogust ega ohtlikkust inimese tervisele või keskkonnale, samuti neile püsijäätmetele, mille töötlemine ei ole tehniliselt otstarbekas).

Olmejäätmete võimalikult suures osas taaskasutamiseks tuleb need enne prügilasse ladestamist sorteerida, segunenud ja sorteerimata olmejäätmete ladestamine prügilasse on keelatud, liigiti kogutud jäätmete suhtes viiakse vajadusel läbi järeksorteerimine, vajadusel tuleb sorditud olmejäätmeid enne ladustamist täiendavalt töödelda.

9.2.9. Ladestamine prügilas

Jäätmeseaduse (RT I 2004, 9, 52) § 36 kohaselt ei tohi prügilasse ladestada sortimata olmejäätmeid. Läheduse põhimõtet arvestades laieneb sortimata olmejäätmete ladestamise keeld kuni 01.01.2008.a. ainult neile prügilatele, mille asukohajärgses maakonnas on loodud jäätmekäitluskoht olmejäätmete töötlemiseks. Alates 01.01.2008.a. kehtib sortimata olmejäätmete vastuvõtu ja ladestamise keeld kõikidele prügilatele.

9.2.10. Probleemtoodete käitlemine

Jäätmeseaduse (RT I 2004, 9, 52) kohaselt on probleemtoodeteks: patareid ja akud, PCB-sid sisaldavad seadmed, mootorsõidukid ja nende osad ning elektri- ja elektroonikaseadmed ja nende osad. Tootja on kohustatud tagama tema poolt valmistatud, edasimüüdud või sisseveetud

probleemtoodetest tekkinud jäätmete kokkukogumise ja nende tasakaalustamise või nende kõrvaldamise ning selle kulud kannab tootja. Nimetatud kohustused laienevad ka neile probleemtoodete jäätmetele, mis on tekkinud enne nende kohustuste jõustumist (endisaegsed jäätmed).

Vastavalt Euroopa Nõukogu poolt vastu võetud direktiivile 2000/53/EÜ Vanasõidukite kohta suureneb hiljemalt 01.01.2006.a kõigi kasutuselt kõrvaldatud sõidukite aastane korduv- ja taaskasutamine vähemalt 85 % sõiduki keskmisest massist ning aastane korduvkasutus ja ringlussevõtt vähemalt 80 % sõiduki keskmisest massist.

9.2.11. Jäätmekoguste ja jäätmete ohtlikkuse vähendamine, taaskasutamine

Euroopa Liidu jäätmehoolduse direktiivid püstitavad üldiseks eesmärgiks jäätmetekke olulisele vähendamisele ning jäätmetes sisalduva materjali korduvkasutusele ja prügilatesse ladestatavate jäätmekoguste vähendamisele. See printsiip sisaldub ka Euroopa Ühenduse kuuendas keskkonnakavas ja jäätmeseaduses.

Tööstuses on jäätmete ja nendest põhjustatud kahjulike mõjude minimeerimine võimalik siis, kui seda on arvestatud tootmisprotsessi projekteerimisel. Investeeringud, mis on suunatud jäätmetekke vähendamise maksavad end tagasi tooraine kokkuhoius ja madalamas saastetasus. Nii motiveeritakse jäätmetekke vähendamist majanduslikult.

Olmest tekkiv jäätmekogus on proportsioonis elatustaseme kasvuga. Tekkivate jäätmekoguste mõjutamine on võimalik nõustamise ja inimeste keskkonnateadlikkuse kasvu kaudu. Majanduslikuks vahendiks oleks sorteeritud ja sorteerimata jäätmete erinev maksustamine.

Lähtudes eeltoodud põhimõtetest on valitud kolmetasandiline jäätmekäitlussüsteem.

Esmatasandiks jäätmete käitlemisel on jäätmete kohtsorteerimine ja kogumine kodumajapidamistes ja asutuste juures. Kohtsorteeritud jäätmeid kogutakse jäätmekogumispunktis ja/või teise tasandi jäätmekogumisjaamas. Jäätmekogumispunktis kogutud taaskasutatud jäätmed suunatakse edasi teise toorme kokkuostjale või tarbijale. Esmatasandi juurde kuulub ka komposteerimine aias või ühiskompostis. Esmatasandit võib tinglikult nimetada tekitaja tasandiks.

Teisel tasandil toimub kohtsorteeritud jäätmete kogumine elanikkonnalt valdade jäätmekogumisjaamades. Jäätmekogumisjaamast suunatakse jäätmed teise toorme kokkuostjale või tarbijale. Vastavalt vajadusele toimub järelsorteerimine ja mõningane jäätmete käitlemine (nt külmikust freooni eraldamine). Teisel tasandil toimub ka komposteerimine. Teine tasand on omavalitsuse tasand.

Kolmas tasand on jäätmekäitluskoht. Jäätmekäitluskoht on tehniliselt varustatud või sisuliselt ehitatud jäätmete kogumiseks, taaskasutamiseks või kõrvaldamiseks. Sellesse tasandisse kuuluvad prügilad ja suured jäätmete taaskasutussõlmed. Kolmandat tasandit korraldab riik ja kohalikud omavalitsused. Omavalitsusel on võimalik koostööd teha rajatava Paikuse regionaalprügila (jäätmekeskuse) töö koordineerimisel.

Tasandite vahel toimub vastav transpordisüsteem. Sobival juhul jäätmed suunatakse kogumistasandilt otse jäätmekäitluskohta. Kolmetasandilise jäätmekäitlussüsteemi edukus sõltub paljus esimesest tasandist, kus jäätmete tekitaja määrab, mida valada kompostimisele ja mida taaskasutatavate jäätmete konteineritesse. Jäätmetekitaja tagab vajaliku kohtsorteerimise (valikkogumise), mida tingib järgnev jäätmekäitlussüsteem.

9.3 Jäätmetekitaja, jäätmevaldaja ja territooriumi haldaja kohustused jäätmekäitlusel

9.3.1. Jäätmetekitaja ja territooriumi haldaja kohustused:

1. Tiheasustusega alal elav jäätmetekitaja või kinnistu valdaja on kohustatud:

- sõlmima lepingu jäätmeluba omava ettevõttega jäätmete äraveoks või sõlmima lepingu jäätmevedu vahendava ettevõttega

- kandma enda tekitatud jäätmete käitlemise kulud

- jäätmete vedamisel järgima kõiki õigusaktide ja käesoleva eeskirjaga sätestatud nõudeid

2. Füüsilised ja juriidilised isikud võivad orgaanilisi aia- ja toidujäätmeid komposteerida maapealsetes kompostihoidlates või kompostorites, kuhu ei pääse linnud ega loomad. Kompost tuleb paigutada nii, et see ei ohustaks keskkonda ega tervist. Kompostihunnikud peavad olema pealt kaetud mulla, põhu või turbaga. Eravaldues olevale kinnistule rajatud kompostihunnik peab asuma vähemalt 5 m kaugusel kinnistu piirist ja vähemalt 15 m kaugusel kaevust. Komposti hulka ei tohi panna jäätmeid, mis takistavad komposteerimist.

3. Põllumajandusettevõtetel tuleb sõnnikut hoida vettpidavates sõnnikuhoidlates või komposteerimisväljakutel. Lahtise sõnniku hoidmine territooriumil on keelatud. Säilitamisel peab sõnnik olema komposteeritud ning kaetud mulla või kilega.

4. Käimla sisu võib hajaasustusega piirkondades oma aiamaale maasse kaevata sügisel. Käimla sisu laiali laotamine on keelatud.

5. Sõnniku ja läga laotamine külmunud maale on keelatud. Sõnniku laotamine ei tohi põhjustada ohtu keskkonnale.

6. Jäätmeid on lubatud põletada järgmistel tingimustel:

- ✓hajaasustusaladel oksa ja aiaprahti mittetuleohtlikul perioodil vaigse ilma korral 1. oktoobrist kuni 1. maini ning kõiki tuleohutuseeskirju järgides ning naabreid mitte häirides

- ✓omavoliline jäätmete põletamine väljaspool kinnistu piire on keelatud

- ✓jäätmete põletamisega seotud erandjuhud tuleb kooskõlastada vallavalitsusega ning Päästeteenistusega

7. Jäätmete omavoliline ladestamine ja matmine (v.a. komposteerimine ja pinnase täitmine inertse ehitusprügiga kinnistul) on keelatud.

8. Ühiskanalisatsiooniga ühendamata eramute heitvee ja fekaalide kogumiskaevud peavad pinnase või pinnasevee reostumise vältimiseks olema vettpidavad, ligipääs kaevudele ja mahutitele peab olema vaba.

9. Kogumiskaevud ja mahutid tühjendab vastavalt nende täitumisele paakautoga vastavat teenust osutav ettevõtte, kuid mitte harvemini kui üks kord aastas. Tühjendamise korraldab kinnistu valdaja või jäätmekäitleja.

10. Ohtlike jäätmete tekitaja vastutab nende ohutu hoidmise eest kuni jäätmete üleandmiseni ohtlike jäätmete käsitluslitsentsi omavale ettevõttele.

11. Füüsiline ja juriidiline isik annab üle tekkinud ohtlikud jäätmed ohtlikke jäätmeid käitlevale organisatsioonile või ohtlike jäätmete kogumispunkti.

9.3.2. Jäätmevaldaja kohustused:

1. Jäätmevaldaja peab kasutama kõiki võimalusi jäätmete koguse ja ohtlikkuse vähendamiseks. Ta peab jäätmeid sorteeritult koguma, vedama ja taaskasutama või andma need üle jäätmeluba omavale jäätmekäitlusettevõttele vastavalt jäätmehoolduseeskirjaga määratud korrale.

2. Jäätmevaldajad peavad omama või rentima piisavas koguses jäätmemahuteid või nad peavad jäätmekäitluslepingu alusel kasutama ühismahuteid. Mahutid ja kogumiskohad peavad vastama jäätmehoolduseeskirja nõuetele.

3. Jäätmevaldajad ja territooriumi haldajad on kohustatud kas ise või volitatud esindaja vahendusel sõlmima jäätmekäitlusettevõttega jäätmekäitluslepingu või vedama neile kuuluvad

või nende valduses oleval territooriumil tekkivad jäätmed jäätmekäitluskohta oma jõududega või taaskasutama neid vastavalt Jäätmeseaduse nõuetele. Kui jäätmetekitaja ja territooriumi haldaja on erinevad isikud, reguleeritakse nendevaheline kohustuste jaotus jäätmekäitluses üüri-, rendi-, haldus- või jäätmekäitluslepinguga.

4. Jäätmevaldaja ei tohi sõlmida jäätmekäitluslepingut ega anda jäätmeid üle isikule, kellel puudub jäätmeluba ja ohtlike jäätmete korral ka ohtlike jäätmete käitluslitsents.

5. Jäätmevaldajad ja territooriumide haldajad on kohustatud säilitama kahe aasta jooksul dokumendid, mis tõendavad jäätmete nõuetekohast kogumist või üleandmist ning esitama need dokumendid või jäätmekäitluslepingu vallavalitsuse ameti volitatud ametniku nõudel kontrollimiseks.

6. Jäätmemahutid tuleb paigutada krundile või kinnistule, kus jäätmed on tekkinud, välja arvatud juhul, kui jäätmed paigutatakse lepingu alusel kasutatavasse ühismahutisse. Korterealamutega aladel, kus elamutele on moodustatud minimaalse suurusega kinnistud, tohib jäätmemahuteid paigutada väljapoole oma kinnistut vallavalitsuse loal ja tingimustel.

7. Jäätmete valdajana on elanike ülesanne vähendada tekkivate jäätmete hulka ja nad on kohustatud käitlema jäätmeid või andma need jäätmehoolduseeskirjaga määratud korras üle.

8. Territooriumide haldajad, kinnisvarahalduse ja -hoolduse ettevõtted ja juriidilisest isikust jäätmevaldajad on kohustatud teavitama elanikke ja nende ettevõtete töötajaid vallas toimivast jäätmehooldussüsteemist ning jäätmehoolduseeskirja nõuetest.

9.4. Jäätmete kogumine

Prügiurnid on kohustuslikud iga avaliku hoone iga välisukse juures.

Jäätmeveo leping on kohustuslik kõigil kinnistutel ja hoonestatud üksustel. Jäätmevedu teostav ettevõtte on kohustatud vallavalitsustele igakvartaalselt esitama jäätmeveo lepingut omavate kinnistute registri.

Jäätmeliikide eraldi käitlemisel tuleb kavandada vastavad käitlusahelad, vältides eri jäätmeliikide segunemist.

Kinnistute jäätmekogumiskohtade (jäätmemajade) asukohavaliku ja välisilme kooskõlastavad vallavalitsused. Jäätmemajade all mõistetakse suletud netopinnaga väikehooneid ja tinglikult jäätmemajade nn lihtsama kategooriana aedikuid.

Kehtivatest ja tulevikus kehtima hakkavatest seadusandlikest aktidest lähtudes tuleb lahuskoguda järgmisi jäätmeliike:

vanapaber ja papp

teisi biolagunevaid jäätmeid

olmejäätmeid

klaaspakendeid

metallpakendeid

plastpakendeid

komposiitpakendeid jt jäätmeliike

Jäätmemajade paigaldamiseks on soovitatavad järgmised nõuded:

jäätmemaja peab asuma vähemalt 8 m kaugusel rõdudest ja akendest;

jäätmemaja võib asuda ka elumaja taga;

jäätmemaja võiks asuda soovitatavalt elanike käigutee ääres;

jäätmemaja asukoht on soovitatav valida selline, mis võimaldab jäätmeveokil juurde pääseda ilma tagurdamiseta;

jäätmemaja esist ruumi sõiduteel ei tohi sulgeda parkivate autodega;

jäätmemaja peab paiknema võimalikult kaugel laste mänguväljakutest; eelistatult on akendeta otsaseina suunal; jäätmemahutid tuleb paigutada krundile või kinnistule, kus jäätmed on tekkinud, välja arvatud juhul, kui jäätmed paigutatakse lepingu alusel kasutatavasse ühismahutisse. Korterelamutega aladel, kus elamutele on moodustatud minimaalse suurusega kinnistud, tohib jäätmemahuteid paigutada väljapoole oma kinnistut vallavalitsuse loal ja tingimustel; jäätmemahutid peavad paiknema naaberkinnistust vähemalt 3 meetri kaugusel, kui naabrid ei lepi kokku teisiti; käsitsi teisaldatavad mahutid tuleb paigutada selliselt, et prügiveoauto pääseks takistamatult vähemalt 10 m kaugusele mahutist.

9.5. Jäätmete keskkonnaohutu kõrvaldamine

Jäätmekäitluse lõppfaasina on taaskasutust mitte leidvate jäätmete ladestamine prügilas. Üleriigilisel ja maakondlikul tasandil on võetud suund uute jäätmekestuste rajamisele ja olemasolevate väikeprügilate sulgemisele. Pärnumaale rajatakse Paikuse jäätmekäitluskompleks.

Ladestamisele minevate jäätmete koguse vähendamiseks on lihtsaim viis jäätmete sorteerimine tekkekohas.

9.6. Hinnang jäätmekäitluse mõju kohta keskkonna seisundile, põhilised keskkonnaprobleemid

Jäätmekäitluse mõju keskkonnale võib käsitleda mitmest aspektist. Mõju võib olla nii otsene, näiteks inimese tervise ja heaolu kahjustamine, loodusliku keskkonna reostamine kui ka kaudne, näiteks seniste prügila ümbruse maa hinna langus, vanade prügilate nõuetekohase sulgemisega seotud kulud. Säästva arengu printsiipi järgides on oluline jäätmete vähendamine ja taaskasutatavate jäätmete koguse suurenemine. Selle tulemusena peaks vähenema loodusvarade kasutamine.

Eestis on jäätmete põhiliseks kõrvaldamise viisiks jäätmete ladestamine. Ladestamise korral on esmaseks keskkonnamõjukuks prügikeha mõju pinnasele, pinna- ja põhjaveele, õhu kvaliteedile ning maastikule.

Teistest jäätmete käitlusviisidest on olulisem põletamine nii energia tootmiseks kui ka ilma energiat tootmata. Suur osa puidujäätmetest põletatakse tekkekohas.

Prügilatest lähtuv keskkonnareostus mõjutab põhja- ja pinnavett, õhu kvaliteeti (kasvuhoone efekt) ja pinnast. Keskkonnamõju ilmneb ka sotsiaalsele keskkonnale, väljendudes lisaks mainitule veel mitmes häiringus (hais, lenduv prügi, asotsiaalsed inimesed).

Keskkonnamõju ulatus on seotud prügimäe suuruse, mahu, ladestatud jäätmete iseloomu ja looduslike oludega. Kõige üldisemas plaanis on olulise keskkonnamõju allikad suured prügilad, kus toimub orgaaniliste jäätmete anaeroobne lagunemine. Seal on nõrgvee kontsentratsioon kõrgem ja eraldub ka prügilagaasi (metaani).

Prügila nõrgvesi sisaldab palju orgaanilist ainet, mis väljendub keemilise hapnikutarbe suuruses (võib olla mitukümmend grammi liitris), Ca, Cl, SO₄ ja NH₄ ioone.

10. TEGEVUSKAVA 2005-2008

<i>Aeg</i>	<i>Tegevus</i>	<i>Maksumus</i>	<i>Rahastamine</i>
Audru vald			
2005-2008	Ohtlike jäätmete kogumisringi korraldamine	18 000.-/aastas	Vald, KIK
2005-2008	Ohtlike jäätmete punkti haldamine	35000.-/aastas	Vald
2006-2008	Suuregabariidiliste jäätmete kogumisringide korraldamine	20000.-/aastas	Vald, KIK
2006-2008	Audru aleviku jäätmejaama projekteerimine ja rajamine	1 500 000.-	Vald, KIK
2007-2008	Audru aleviku komposteerimisväljaku rajamine	1 400 000.-	Vald, KIK
Koonga vald			
2005-2008	Kalmistute (2) heakord	2000.-/a	Vald
2005-2008	Ohtlike jäätmete punkti haldamine Koongas ja Lõpel	1500.-/a	Vald, KIK
2007	Jäätme punkti rajamine Koongasse	60 000.-	Vald, KIK
2008	Jäätme punkti rajamine Lõpele	60 000.-	Vald, KIK
Lavassaare vald			
2005-2006	Jäätmejaama rajamine ja konteinerite soetamisega ohtlike ja suuremõõduliste jäätmetele	150000.-	Vald, KIK
2006-2007	Reoveesette jt. biolagunevate jäätmete kompostväljaku rajamine	150000.-	Vald, KIK
2005-2006	Varem suletud prügilakattmine	50000.-	Vald, KIK
Tõstamaa vald			
2005-2008	Ohtlike jäätmete punktide haldamine	1000.-/a	Vald, KIK
2005-2008	Kalmistute heakord	6000.-/a	Vald
2005-2008	Jäätme punkti haldamine	75 000.-/a	Vald, KIK
2007	Randade heakord	20 000.-/a	Vald
2008	Reoveesette kompostväljaku rajamine ja purgimiskoht	200 000.-	Vald, KIK
Varbla vald			
2005-2008	Matsiranna heakord	12 000.-/a.	Vald, RMK
2005-2008	Helmküla ja Paadrema kalmistute heakord	1500.-/a.	Vald

<i>Aeg</i>	<i>Tegevus</i>	<i>Maksumus</i>	<i>Rahastamine</i>
2005-2008	Ohtlike jäätmete punkti haldamine	500.-/a.	Vald, KIK
2007	Jäätmejaama rajamine Varbla keskuses	100 000.-	Vald, KIK
2008	Reoveesette kompostväljaku rajamine	150 000.-	Vald, KIK
Ühised tegevused			
2005	Infovoldiku väljaandmine	25 000.-	Vallad, KIK
2006-2007	Ebaseaduslike prügi mahapanekukohtade kaardistamine ja likvideerimine	200 000.-	Vallad, KIK

LISAD

Jäätmekava seaduslik taust

Mõisted

biolagunevad jäätmed on anaeroobselt või aeroobselt lagunevad jäätmed, nagu toidujäätmed, paber ja papp;

bioloogiline ringlussevõtt on jäätmete biolagunevate osade lagundamine kontrollitavates tingimustes ning mikroorganismide abil, mille tulemusena saadakse stabiliseeritud orgaanilised jääkmaterjalid või metaan. Prügilasse ladestamist ei loeta bioloogilise ringlussevõtu vormiks;

ehitusjäätmed on puidu, metalli, betooni, telliste, ehituskivide, lehtklaasi ja muude ehitusmaterjalide jäätmed, sh need, mis sisaldavad asbesti ja teisi ohtlikke jäätmeid, ning väljaveetav pinnas, mis tekivad ehitamisel ja remontimisel (edaspidi ehitamisel) ning mida ehitusobjektile tööd tegemiseks ei kasutata;

jäätmed on mis tahes vallasasjad, mille nende valdaja on ära visanud, kavatseb seda teha või on kohustatud seda tegema;

jäätmehooldus on jäätmekäitlus, järelevalve jäätmekäitluse üle ja jäätmekäitluskohtade järelhooldus;

jäätmejaam on tugiprügila, kus toimub jäätmete ümberlaadimine, taaskasutatavate ja ohtlike jäätmete kogumine ning biolagunevate jäätmete kompostimine;

jäätmekäitlus on jäätmete kogumine, vedamine, taaskasutamine ja kõrvaldamine;

jäätmekäitluskoht on tehniliselt varustatud ehitus jäätmete kogumiseks, taaskasutamiseks või kõrvaldamiseks. Jäätmekäitluskoht on ka maa-ala, kus jäätmete taaskasutamine võimaldab parendada mullaviljakust, maa-ala keskkonnaseisundit või selle kasutusvõimalusi;

jäätmemaja on spetsiaalne selleks ehitatud lukustatav kerghoone, kus on erinevad konteinerid võimalike sorteeritud jäätmete jaoks;

jäätmete energiakasutus on jäätmete taaskasutamismoodus, kus põletuskõlblikke jäätmeid kasutatakse energia tootmiseks nende põletamisel eraldi või koos muude jäätmete või kütusega, kasutades ära tekkinud soojuse;

jäätmete kogumine on jäätmete kokkukorjamine, sortimine ja segukoostamine nende edasise veo või tekkekohas taaskasutamise või kõrvaldamise eesmärgil;

jäätmete korduskasutus on jäätmete taaskasutamismoodus, kus jäätmeid kasutatakse nende esialgsel otstarbel, see tähendab samal otstarbel kui tooteid, millest nad on tekkinud;

jäätmete kõrvaldamine on nende keskkonda viimiseks või selle ettevalmistamiseks tehtav toiming;

jäätmete ringlussevõtt on jäätmete taaskasutamismoodus, kus jäätmetes sisalduvat ainet kasutatakse tootmisprotsessis esialgsel või muul otstarbel, kaasa arvatud bioloogiline ringlussevõtt, välja arvatud jäätmete energiakasutus;

jäätmete taaskasutamine on jäätmekäitlustoiming, millega jäätmed või neis sisalduv aine või materjal võetakse kasutusele toodete valmistamisel, töö tegemisel või energia tootmisel, või seda ettevalmistav tegevus;

jäätmete töötlemine on nende mehaaniline, termiline, keemiline või bioloogiline mõjutamine, kaasa arvatud sortimine ja pakendamine, mis muudab jäätmete omadusi eesmärgiga vähendada jäätmete kogust või ohtlikkust, hõlbustada nende käitlemist või kõrvaldamist või tõhustada nende taaskasutamist. Jäätmete töötlemiseks ei loeta nende kokkupressimist jäätmete mahu vähendamise eesmärgil, nagu vedamisel või ladestamisel prügilasse;

jäätmetekitaja on isik või seaduse alusel asutatud muu asutus, kelle tegevuse käigus tekivad jäätmed, või isik, kelle tegevuse tulemusel jäätmete olemus või koostis muutub;

jäätmevaldaja on jäätmetekitaja või muu isik või seaduse alusel asutatud muu asutus, kelle valduses on jäätmed;

korraldatud jäätmevedu on olmejäätmete kogumine ja vedamine määratud piirkonnast määratud jäätmekäitluskohta või -kohtadesse kohaliku omavalitsuse organi korraldatud konkursi

korras valitud ettevõtja poolt;

metallijäätmed on oma põhikoostiselt ehedatest mustmetallidest või värvilistest metallidest või nende sulamitest koosnevad jäätmed;

ohtlikud jäätmed on jäätmed, mis vähemalt ühe jäätmeseaduse § 8 nimetatud kahjuliku toime tõttu võivad olla ohtlikud tervisele, varale või keskkonnale;

olmejäätmed on kodumajapidamisjäätmed ning kaubanduses, teeninduses või mujal tekkinud oma koostise või omaduste poolest samalaadsed jäätmed . Olmejäätmetes võib sisalduda nii tava- kui ka ohtlikke jäätmeid;

pakend on mis tahes materjalist valmistatud toode, mida kasutatakse kauba (toormest kuni valmiskaubani) hoidmiseks, kaitsmiseks, käsitsemiseks, kättetoimetamiseks ja esitlemiseks kogu tsükli vältel tootjast tarbijani. Pakendiks loetakse ka samal eesmärgil kasutatavad ühekorra tooteid;

pakendijäätmed on mis tahes pakend või pakendimaterjal, mis on jäätmed jäätmeseaduse § 2 tähenduses, välja arvatud tootmisjäägid;

probleemtoode on toode, mille jäätmed põhjustavad või võivad põhjustada tervise- või keskkonnaohtu, keskkonnahäiringuid või keskkonna ülemäärast risustamist. Probleemtoodete hulka kuuluvad: patareid ja akud; PCB-sid sisaldavad seadmed; mootorsõidukid ja nende osad; elektri- ja elektroonikaseadmed ja nende osad;

prügila on jäätmekäitluskoht, kus jäätmed ladestatakse maa peale või maa alla, kaasa arvatud jäätmekäitluskoht, kuhu jäätmetekitaja ladestab jäätmed tekkekohal (käitisesisene prügila), ja jäätmekäitluskoht, mida kasutatakse püsivalt jäätmete vaheladustamiseks vähemalt aasta vältel;

püsijäätmed on tavajäätmed, milles ei toimu mingeid olulisi füüsikalisi, keemilisi ega bioloogilisi muutusi. Püsijäätmed ei lahustu, põle ega reageeri muul viisil füüsikaliselt ega keemiliselt, nad ei ole biolagunevad ega mõjuta ebasoodsalt muid nendega kokkupuutesse sattuvaid aineid viisil, mis põhjustaks keskkonna saastumist või kahju inimese tervisele. Püsijäätmete leostuvus veekeskkonnas, ohtlike ainete sisaldus ning nõrgvee ökotoksilisus ei põhjusta täiendavat keskkonnakoormust, seda eriti põhja- ja pinnavee kvaliteedinõudeid silmas pidades;

suurjäätmed on suuregabariidilised ja rasked jäätmed, mida ei ole võimalik nende mõõtude või kaalu tõttu paigutada mahutisse, (vana mööbel, vaibad, madratsid, WC-potid ja vannid, kraanikausid,). Suurjäätmetena ei käsitleta autovrakke, autoosi, sh autorehve, ehitus- ja lammutusjäätmeid ja alates 2005. a. augustist elektri- ja elektroonikaseadmete jäätmeid, sh külmikud, elektripliidid, pesumasinad ja telerid ;

tavajäätmed on kõik jäätmed, mis ei kuulu ohtlike jäätmete hulka.

Jäätmekäitlust reguleeriv seadusandlus

Peamisteks õigusaktideks, mis reguleerivad Eesti Vabariigis jäätmetega seonduvat, on Jäätmeseadus (RT I 2004, 9, 52) ja Pakendiseadus (RTI 2004, 41, 278) .

Tabel 1. Kohaliku omavalitsuse (KOV) õigused ja kohustused jäätmehooldusega seonduvas seadusandluses.

Seadus	Kohaliku omavalitsuse ülesanded
Jäätmeseadus	
§ 12 lg 2	Jäätmehoolduse arendamist oma haldusterritooriumil korraldavad omavalitsusorganid
§ 31	Kohaliku omavalitsuse organ korraldab jäätmete sortimist, sealhulgas liigiti kogumist, et võimaldada nende taaskasutamist võimalikult suures ulatuses
§ 39	Jäätmekava koostamine, jäätmekava sisu
§ 42	Kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekava koostamine ja selle sisu täpsustamine
§ 55	Kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekava eelnõu esitamine arvamuse avaldamiseks keskkonnateenistusele ja maavanemale
§ 56	Kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekava eelnõu avaliku väljapaneku ja avaliku istungi korraldamine
§ 57-58	Jäätmekava eelnõu avalikustamisel arvamuste avaldamine ja ettepanekute ning vastuväidetega arvestamine ning tulemustest teatamine
§ 59	Kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekava vastuvõtmine
§ 65 lg 2	Kohaliku omavalitsuse organid korraldavad oma haldusterritooriumil kodumajapidamises tekkivate ohtlike jäätmete kogumist ja nende üleandmist jäätmekäitlejale (v.a. tootjavastutuse korral)
§ 66 lg 2	Kohalik omavalitsus korraldab oma haldusterritooriumil olmejäätmete kogumise ja veo. Korraldatud jäätmevedu võib hõlmata ka muid jäätmeid, kui seda tingib oluline avalik huvi.
§ 66 lg 4	Valla- või linnavolikogu kehtestab määrusega veopiirkonnad, jäätmeliigid, millele kohaldatakse korraldatud jäätmevedu, vedamise sageduse ja aja ja jäätmeveo teenustasu piirmäära.
§ 67 lg 1	Kohaliku omavalitsuse organ korraldab iseseisvalt või koostöös teiste omavalitsuste organitega korraldatud jäätmeveo eri- või ainuõiguse andmiseks avaliku konkursi konkurentsiseaduse (RT I 2001, 56, 332; 93, 565; 2002, 61, 375; 63, 387; 82, 480; 87, 505; 102, 600; 2003, 23, 33) alusel kehtestatud korras.
§ 67 lg 2	Pakkumiskutse dokumentides määratakse vähemalt järgmised tingimused: veopiirkond, veetavad jäätmeliigid, eeldatavad jäätmekogused, jäätmekäitluskohad, eri- või ainuõiguse kestus, veotingimused (veosagedus, aeg, tehnilised tingimused) ja jäätmeveo teenustasu piirmäär.
§ 67 lg 3	Veopiirkonnas ei tohi teenindavate elanike arv ületada üldjuhul 10 tuhandet.
§ 67 lg 4	Veopiirkonna määrab kohaliku omavalitsuse organ, lähtudes eeldatavalt jäätmekogusest, hoonestusest ning teede- ja tänavate võrgu eripärast.
§ 69 lg 3	Kohaliku omavalitsuse organ asutab määrusega jäätmevaldajate registri ning kehtestab registri pidamise korra.

§ 70	Kohaliku omavalitsuse organ korraldab korraldatud jäätmeveoga hõlmatud jäätmete taaskasutamise või kõrvaldamise. Kohaliku omavalitsuse üksus võib korraldada ka muude jäätmete taaskasutamist või kõrvaldamist.
§ 71 lg 1	Jäätmehoolduseeskiri jäätmehoolduse korraldamiseks kohaliku omavalitsuse üksuses kehtestatakse volikogu määrusega.
§ 71 lg 3	Kohaliku omavalitsuse jäätmehoolduseeskirja eelnõu esitatakse arvamuse saamiseks maavanemale ja keskkonnateenistusele; tervishoiuteenuste osutaja jäätmete käitlemiskord Tervisekaitseinspeksioonile ja veterinaarteenuste osutaja jäätmete käitlemise kord maakonna Veterinaarkeskusele, mis vajadusel teevad kahe nädala jooksul ettepanekuid eeskirja täiendamiseks.
§ 79	Kohalik omavalitsus esitab kümne tööpäeva jooksul pärast jäätme loa taotluse saamist loa andjale oma arvamuse jäätme loa taotluse kohta.
§ 117 lg 3	Keskkonnaministril ja keskkonnajärelevalve asutusel on õigus saada toodete valmistajalt või sissevedajalt ning valitsusasutuselt või valla- ja linnavalitsuselt andmeid Eestis valmistatavate või Eestisse sisseveetavate toodete ja nende valmistamisel kasutatavate ainete ning neist tekkivate jäätmete ja nende käitluse kohta.
§ 128 lg 5	Kui saastatud kinnisasja omanik ei täida saaste likvideerimise kohustust, korraldab jäätmete ning nendest põhjustatud saaste likvideerimise saastatud kinnisasja omaniku kulul kohaliku omavalitsuse üksus asendustäitmise ja sunniraha seaduses (RT I 2001, 50, 283; 94, 580) sätestatud korras.
§ 128 lg 6	Kui kohaliku omavalitsuse üksus ei ole korraldanud oma haldusterritooriumil jäätmevedu, kuigi tal oli vastav kohustus ja sellest tulenevalt on tekkinud keskkonnasaastus, kannab poole jäätmete ning nendest põhjustatud saaste likvideerimise kuludest kohaliku omavalitsuse üksus.
§ 129	Saastetasu seaduse muutmine – olmejäätmete keskkonda viimise eest makstakse saastetasu 75 % ulatuses jäätmete päritolukoha kohaliku omavalitsuse eelarvesse ja 25 % ulatuses riigieelarvesse.
§ 133 lg 1	Korraldatud jäätmevedu tuleb korraldada alates 1. jaanuar 2005.
Pakendiseadus	
§ 15 Kohaliku omavalitsuse organi kohustused... lg1	Kohaliku omavalitsuse organ määrab kindlaks oma haldusterritooriumil pakendi ja pakendijäätmete kogumisviisid ning sätestab need jäätmeeskirjas.
§ 15 Kohaliku omavalitsuse organi kohustused... lg2	Kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekavas käsitletakse eraldi pakendi ja pakendijäätmete kogumise ja taaskasutuse korraldust ning väljaarendamist ja seatud eesmärkide saavutamise meetmeid.
Keskkonnajärelevalve seadus	
§ 2 Keskkonnajärelevalve lg 1	Keskkonnaseisundit mõjutava või mõjutada võiva isiku või asutuse tegevuse seaduslikkuse kontrollimine, sealhulgas saasteainete, jäätmete, energia või organismide keskkonda viimise seaduslikkuse kontrollimine ning ebaseadusliku tegevuse peatamine või lõpetamine.
§ 3 Keskkonnajärelevalve toetajad lg 1	Keskkonnajärelevalvet teostavad Keskkonnainspeksioon, Maaamet ja kohaliku omavalitsuse organ või –asutus

§ 6 Omavalitsuslik keskkonnajärevalve lg 1-4	Kohaliku omavalitsuse volikogu kehtestatud keskkonnakaitse- ja kasutusala-otsuste järgimist kontrollivad volikogu selleks volitatud isikud või asutused, või kui neid ei ole määratud, valla- ja linnavalitsus.
Keskkonnaministri määrused	
Määrus nr 34 17.03.1999 JS § 36 rakendamine jäätmeandmisel	Annab oma seisukoha taotluse suhtes ja edastab taotluse koos seisukohaga 21 päeva jooksul loa andjale; metallijätmete kogumise jäätmeandmisel annab õiendi jäätmekäitluskohaks oleva kinnistu või ruumide omaniku kohta.